

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta

22.08.2018

Kaupunginvaltuusto

§ 14 29.1.2018

Asianro 203/05.15.00/2018

§ 127**Valtuutettu Ari Leinosen ym. valtuutettujen aloite koskien korvaushoidon palvelupisteen lopettamista Raisiossa****Päätöshistoria**

Kaupunginvaltuusto 29.1.2018 14 §

Valtuutettu Ari Leinonen jätti seuraavan aloitteen:

”Viime vuoden viimeisessä Raision kaupunginvaltuuston kokouksessa käsiteltiin Hyvinvointikertomusta. Käydyssä keskustelussa erityistä huolta kannettiin nuorista, heidän pärjäämisestä, syrjäytymisestä, päihteiden käytöstä. Myös erinäisissä puheenvuoroissa kiinnitettiin huomiota huumeiden käyttöön ja sen näkymiseen katukuvassa. Valtuustolta penättiin toimia asian tilaan tai oikeammin asian tilojen parantamiseksi.

Raisiossa on toiminut jo usean vuoden ajan Kulttuuritalo Harkon alakerrassa korvaushoidon palvelupiste. Palvelupistettä on ahkerasti käytetty. Tämä lie-nee kai hyvä asia, että tarjolla olevaa hoitoa käytetään. Olen antanut kertoa itselleni, että lieveilmiönä on korvauslääkkeiden katukauppa sekä päihderiippuvaisten hakeutuminen asumaan Raisioon. Aikoinaan tämän palvelupisteen perustamista Raisioon perusteltiin mm. keskeisellä sijainnilla ja seutukunnan yhteisenä hankkeena.

Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Raision kaupungin sosiaali- ja terveystoimi ryhtyy toimiin korvaushoidon palvelupisteen lopettamiseksi Raisiossa. Korvauspisteen uutta sijaintia voi pohtia kuntien välisissä neuvonpi-doissa.

Raisiossa, 29.päivänä tammikuuta 2018

Ari Leinonen	Helena Viljanen
Jonni Moislahti	Heikki Laine
Harri Seikola	Jari Salonen
Markus Maunula	Jukka A. Rantala
Tanja Parkko	Mika Koivisto
Katja Koivusalo	Elisa Vuorinen
Janette Broberg	Mikko Kangasoja
Tapio Soiniitty	Jukka Rantala”

Päätös

Aloite merkittiin pöytäkirjaan ja lähetettiin kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 5.2.2018 §

” - - -

Kaupunginhallitus lähettää - - - valtuutettu Ari Leinosen aloitteen koskien korvaushoidon palvelupisteen lopettamista Raisiossa sosiaali- ja terveyskeskuksen valmisteltavaksi, - - -”

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta 22.8.2018

Johtava psykologi Saira Peurasaari ja johtava ylilääkäri Arto Raassina:

Korvaushoito on opiaattiriippuvaisen henkilön kuntouttavaa ja päihdeettömyyteen tähtäävää hoitoa, jonka edellytyksenä on henkilökohtainen hoitosuunnitelma, jossa määritellään lääkehoidon lisäksi muu potilaan lääketieteellinen ja psykososiaalinen hoito ja sen seuranta. Asiakkaan hoidon aikana tekemien ratkaisujen tulee edistää omaa suuntautumista takaisin yhteiskuntaan. Kuntoutuminen korvaushoidossa on ihmisuhteiden ja päihdeongelman käsittelyä. Tavoitteena on suuntautua opiskeluun ja työelämään sekä harrastuksiin.

Termi opioidiriippuvuus tarkoittaa kriteerit täyttävää sairautta. Vieroituksella tarkoitetaan opioidiriippuvaisen päihdeettömyyteen tähtäävää hoitoa, jossa käytetään apuna buprenorfiinia tai metadonia sisältäviä lääkevalmisteita. Korvaushoidolla tarkoitetaan opioidiriippuvaisen hoitoa, jossa käytetään apuna buprenorfiinia tai metadonia sisältäviä lääkevalmisteita ja jossa tavoitteena on joko kuntouttaminen ja päihdeettömyys, tai haittojen vähentäminen ja potilaan elämän laadun parantaminen.

Korvaushoito on kunnan lakisääteistä toimintaa. Päihdehuoltolain 3 § mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että päihdehuolto järjestetään sisällöltään ja laajuudeltaan sellaiseksi kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Päihdehuollon palvelujen ja toimenpiteiden järjestäminen ja kehittäminen kuuluu sosiaalihuollon osalta sosiaalilautakunnalle ja terveydenhuollon osalta terveystalvelukunnalle.

Korvaushoitoa toteutetaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen, asetus opioidiriippuvaisen vieroitus- ja korvaushoidosta eräillä lääkkeillä, perusteella. Asetuksen 4 § mukaan opioidiriippuvaisen hoidon tarve tulee arvioida ja hoito toteuttaa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä tai vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jossa on hoidon antamiseen perehtynyt hoidosta vastaava lääkäri ja toiminnan edellyttämä muu henkilökunta sekä muut edellytykset hoidon antamiseen. Hoidon vaatavuuden sitä edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa ja toteuttaa sairaanhoidopiirin kuntayhtymän toimintayksikössä, Järvenpään sosiaalisairaalaissa

tai valtion mielisairaalassa. Hoitoa voidaan jatkaa yhteistyössä hoidon aloittaneen yksikön kanssa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä taikka vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jolla hoidon aloittaneen toimintayksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan on siihen riittävät edellytykset. Asetuksen mukaan korvaushoito tulee hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa. Hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa polikliinisesti, ellei laitoksessa tapahtuvaan arviointiin ja hoidon aloitukseen ole erityistä syytä.

Korvaushoitotoiminta on Raision päihde- ja mielenterveystiimin toimintaan sisältyvä oleellinen ja luonnollinen osa potilaiden päihde- ja mielenterveystyötä. Raision korvaushoidon potilaat ohjautuvat hoitoon pääasiassa Raision päihde- ja mielenterveysyksikön asiakkuuden kautta. Asiakkaana on vain Raision asukkaita tai tänne terveydenhuoltolain mukaisen terveyskeskusvaihdon kautta tulleita. Tällä hetkellä korvaushoidossa on 33 potilasta. Opiaatteja käyttävän asiakkaan hoitopolussa arvioinnin jälkeen laaditaan hoito- ja kuntoutussuunnitelma asiakkaan oman päihdetiimin työntekijän toimesta ja tarvittaessa hyödynnetään vieroitushoitoa tai laitospäätyä, lääkkeitä, sosiaalista ja ammatillista kuntoutusta tai psykiatrista hoitoa. Jos potilas kuntoutuu, hoito päättyy, mutta jos potilas ei kuntoudu siirrytään vieroitushoitoon. Jos vieroitushoito ei onnistu, asiakkaan soveltuvuutta korvaushoitoon arvioidaan sekä oman päihdetyöntekijän, että lääkärin toimesta ja hänet lähetetään vielä TYKS:n addiktiopoliklinikan arvioon, jossa tehdään korvaushoitopäätös. Sen jälkeen asiakas menee jonoon (1/2 vuotta), jona aikana hänellä on säännöllisiä terapeuttisia keskusteluja päihdehoitajan kanssa ja muutamilla kerroilla korvaushoitaja on jo mukana. Hänellä voi olla tänä aikana myös muuta hoitoa tai kuntoutusta. Korvaushoidossa ollessaan potilaalle tehdään hoito- ja kuntoutussuunnitelma, korvaushoitoon sisältyy terapeuttisia keskusteluja ja muuta kuntoutusta. Keskusteluja voidaan käydä päihdetiimin hoitajien kanssa tai välillä mielenterveystiimin työntekijöiden kanssa. Asiakkaan hoidon aikana tekemien ratkaisujen tulee edistää omaa suuntautumista takaisin yhteiskuntaan. Kuntoutuminen korvaushoidossa on ihmisuhteiden ja päihdeongelman käsittelyä. Tavoitteena on suuntautua opiskeluun ja työelämään sekä harrastuksiin.

Korvaushoitoon tulevan potilaan kanssa tehdään sopimus ja hänelle kerrotaan hoidon periaatteet. Hoidon laiminlyöminen ja toistuvat poissaolot sovituilta käynneiltä ja sekavana tai päihtyneenä vastaanotolle tulo johtavat aina seuraamuksiin, viimekädessä keskustellaan muista hoitovaihtoehdoista. Lääkehoito saadaan toteuttaa ja lääke luovuttaa potilaalle otettavaksi vain toimintayksikön valvonnassa. Jos potilas sitoutuu hoitoon hyvin, hänelle voidaan luovuttaa toimintayksiköstä enintään kahdeksaa vuorokausiannosta vastaava määrä lääkettä. Erityisestä syystä tällaiselle potilaalle voidaan poikkeuksellisesti luovuttaa lääkettä toimintayksiköstä 15 vuorokausiannosta vastaava määrä. Vastuu hoito-ohjelmassa pysymisestä ja hoitonsa edistymisestä on potilaalla.

Korvaushoito tapahtuu pääasiallisesti päihde- ja mielenterveysyksikön tiloissa. Potilaiden ajat on sovittu aamupäiviin ja viimeinen asiakas lähtee yleensä klo 12.00. Iltapäivällä korvaushoidon hoitajat jakavat lääkkeitä potilaiden annoksiin seuraavaa päivää varten.

Korvaushoitolääkkeitä annetaan joissain tapauksissa ns. ”kioskista”, joka sijaitsee Harkon talon alakerrassa. Kioski mahdollistaa työntekijän kannalta turvallisemman tavan antaa lääke potilaalle. Joskin kioski ei toimi täysin turvallisesti, sillä kioskilta poistuttaessa työntekijä joutuu mahdollisesti kohtaamaan lääkkeitä myöhästyneen ja harmistuneen potilaan. Lääkkeiden anto kioskissa tapahtuu aina viikonloppuisin, sillä silloin paikalla on vain yksi hoitaja, jonka työpanos saadaan ostopalveluna A-klinikka Oy:ltä. Lisäksi arkipäivisin kioskilla asioivat määräaikaaisesti kaikki uudet potilaat ja ne potilaat, joilla on kioskille siirtymiseen vaikuttavia sääntörikkomuksia.

Jos potilas ei kuntoudu, hän siirtyy haittoja vähentävään hoitoon. Opioidikorvaushoito parantaa merkittävästi huumeapotilaan hoidossa pysymistä, laittomien aineiden käyttö loppuu tai merkittävästi vähenee, rikollisuus vähenee, ehkäisee oheissairauksien leviämisen (C-hepatiitti, HIV), kuolleisuus vähenee ja potilaan elämänlaatu paranee.

Pekka Hakkarainen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, THL:n, tutkimusprofessori, kommentoi YLE:n aamutv:ssä 1.2.2018 poliisin tiedotetta, jossa oli todettu huumausainerikollisuuden lisääntyneen neljä vuotta peräkkäin. Hakkarainen halusi tuoda kaksi näkökulmaa asiassa esiin: 1) omaisuusrikollisuus on vähentynyt ja arvioi sen liittyvän korvaushoidon onnistumiseen 2) poliisin tilasto on toimenpidetilasto ja yli 60 % huumerikoksista, joita poliisi on kirjannut, on käyttörikkomuksia. Hakkarainen arvioi korvaushoidon vähentävän huumeriippuvaisten henkilöiden tarvetta tehdä omaisuusrikkomuksia hankkiakseen rahaa huumeita varten. Hakkarainen kertoi suurimman osan huumerikoksien lisääntymisestä johtuvan kannabiksen käytön lisääntymisestä.

Huomioitavaa on, että Raision päihde- ja mielenterveysyksikössä korvaushoidossa olevilla potilailla on alaikäisiä lapsia. Kunnan veloitteet lastensuojelussa nivoutuvat tässä korvaushoidon järjestämisen kanssa yhteen.

Yhteenvetona voidaan todeta, että korvaushoito on kunnan lakisääteistä toimintaa, joka tulee toteuttaa lähellä potilaan asuinpaikkaa. Raision korvaushoidon asiakkaina on vain lakisääteisen veloitteen mukaisia potilaita. Asiasta on keskusteltu Varsinais-Suomen johtavien lääkärin kanssa. Jokaisen kunnan tulee järjestää lain mukaan omien asukkaidensa korvaushoito, eikä muilla kunnilla ole halukkuutta ottaa toisten kuntien potilaita. Raisio ei taas voi sijoittaa omaa toimintaansa toisen kunnan alueelle ilman ko. kunnan lupaa. Korvaushoito on osa päihde- ja mielenterveysyksikön työtä ja nivoutuu muuhun ko. yksikön toimintaan. Siksi toimipisteen tulee sijaita yksikön välittömässä läheisyydessä. Vain osa potilaista käyttää Harkon tiloja lääkkeitä hakuun, ja työntekijöiden päivän työstä vain pieni osa on fyysisesti Harkon toimipisteessä.

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveystalvelujohtaja Juha Sandberg

Sosiaali- ja terveystalvelujen lautakunta antaa kaupunginhallitukselle ja edelleen -valtuustolle edellä olevan valmistelun mukaisen vastauksen valtuutettu Leinosen tekemään valtuustotaloitteeseen.

Pöytäkirja tämän asian osalta tarkastetaan kokouksessa.

Päätös

Heikki Laine ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Valmistelussa selvitetään mahdollisuudet ulkoistaa palvelu ja ulkoistamisen kustannukset. Jukka Rantala ja Niina Puoskari kannattivat Heikki Laineen ehdotusta.

Koska kokouksessa oli tehty käsittelyn pohjana olevasta sosiaali- ja terveystalvelujohtajan ehdotuksesta poikkeava ehdotus, jota oli kannatettu, asiasta oli äänestettävä. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: suoritetaan nimenhuutoäänestys, jossa sosiaali- ja terveystalvelujohtajan tekemää päätösehdotusta kannattavat äänestävät jaa ja Heikki Laineen tekemää ehdotusta kannattavat äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä annettiin seitsemän jaa-ääntä (Jalo, Kalliotie, Kiiski, Rihko, Suro, Virko, Äikäs) ja seitsemän ei-ääntä (Hurula, Koi-vusalo, Laine, Puoskari, Rantala, Reunanen, Vuorenhela). Nimenhuutoäänestuksen äänien mennessä tasan, lautakunnan puheenjohtajan ääni ratkaisee, joten puheenjohtaja totesi, että esittelijän ehdotuksesta tehty poikkeava kannatettu ehdotus tuli lautakunnan päätökseksi ja asia palautettiin uudelleen valmisteltavaksi.

